

16+

В О Ж О К

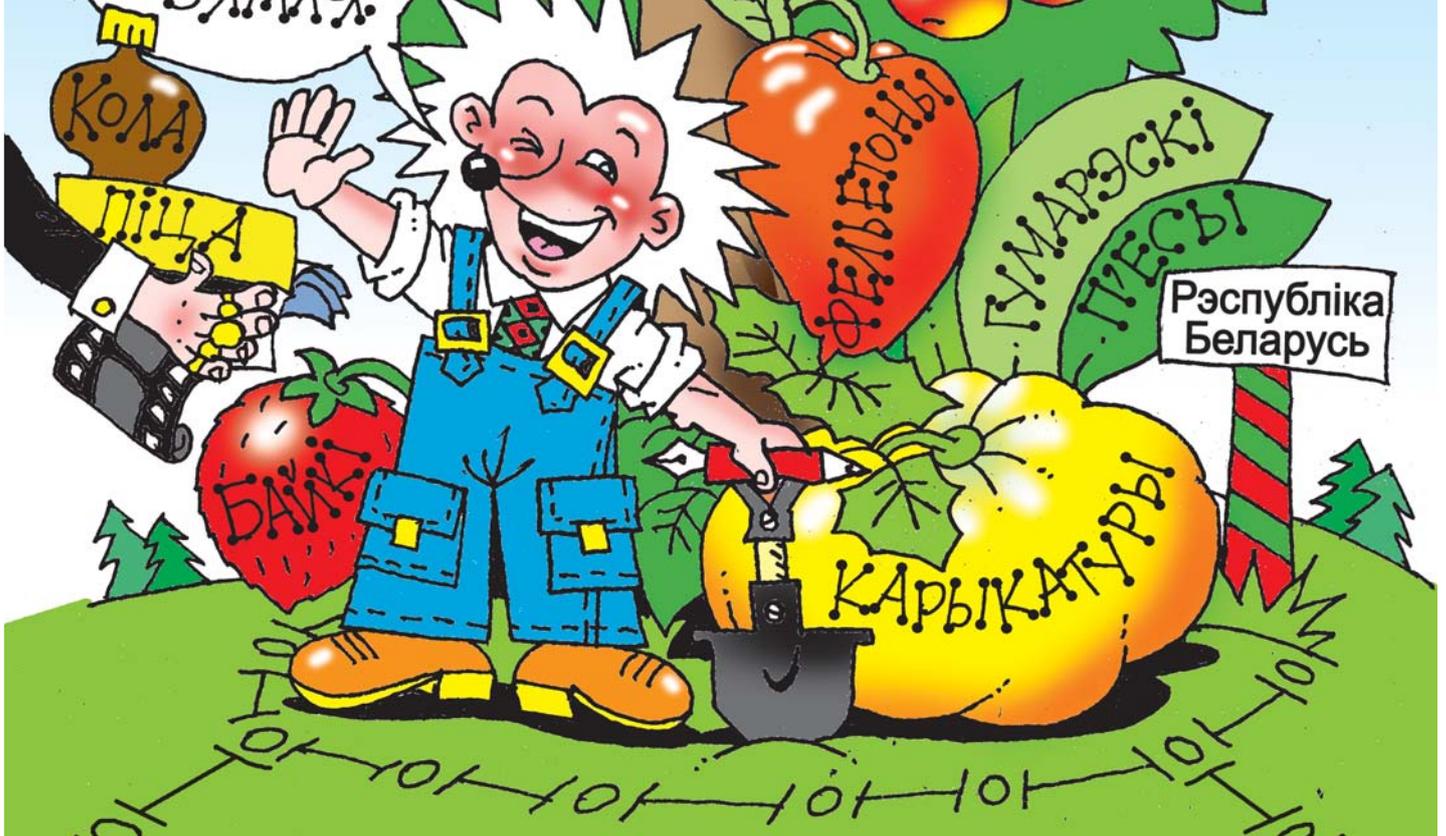
Часопіс сатыры і гумару

ISSN 0132-5957

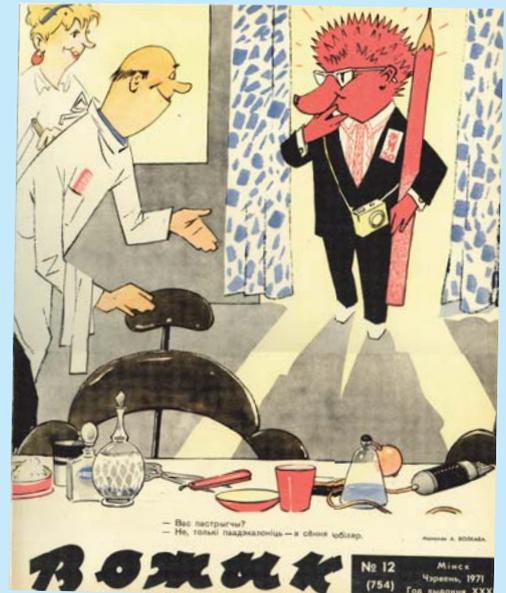
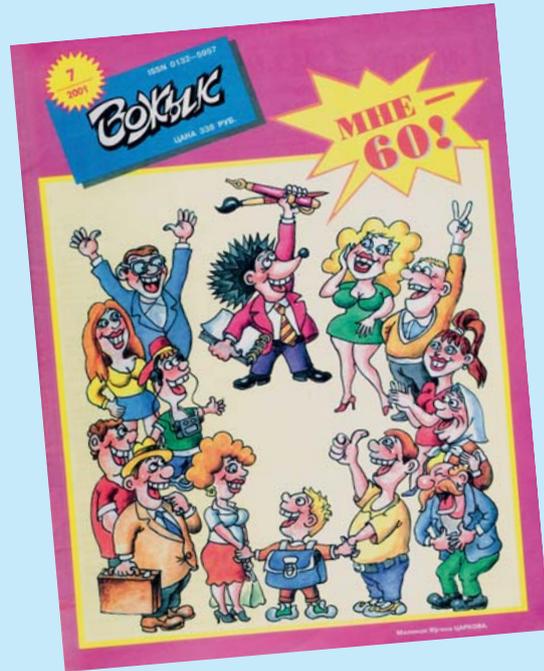
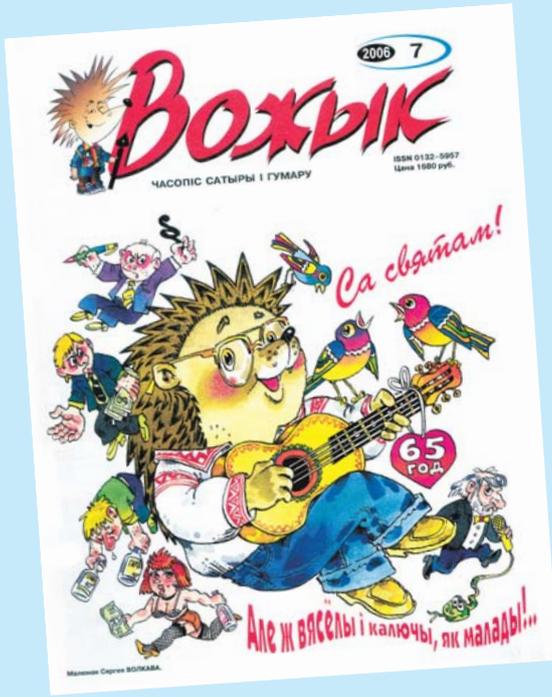
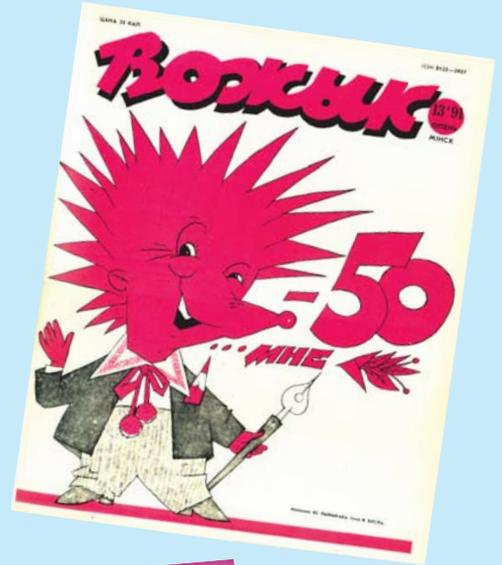
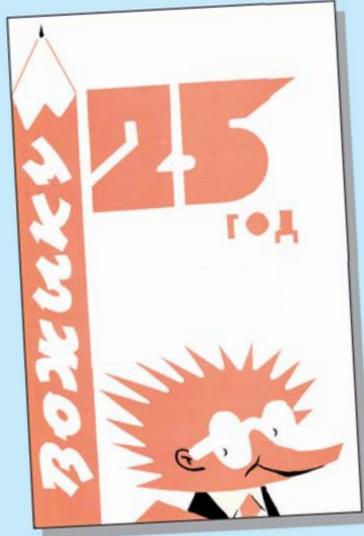
7 • 2021
ліпень

1941-2021
«Важыку»
80
гадоў

Дзякуй!
я 80 гадоў
карыстаюся
тым, што дае
родная
зямля.

Аляксандр КАРШАКЕВІЧ.

Малюнкі: вокладка Сяргея ВОЛКАВА, Юрыя РЫЖЫКАВА, Яўгена ЦАРКОВА, Анатоля ВОЛКАВА.

«ВОЖЫКУ»

Здаецца, зусім нядаўна я вась так села за рабочы стол, каб напісаць «юбілейны» артыкул. Толькі з таго часу мінула ўжо дзесяць гадоў! Давайце разам успомнім, якімі яны былі...

У першай палове 2011 года «Вожык» быў альманахам. З другога паўгоддзя пачаў выходзіць штоквартальна. А ўжо з пачатку 2012 года вярнуўся ў традыцыйны фармат часопіса. Чаго каштавалі рэдакцыі, аўтарам і чытачам выдання тэма «рэформы», нават згадваць не хочацца. Як кажуць у народзе, што было, тое быльнягом зарасло...

Што ўяўляе сабой любое выданне? Гэта людзі – супрацоўнікі, аўтары, прыхільнікі... У «Вожыка» іх шмат! Такі факт вельмі цешыць, дапамагае жыць, бачыць нейкую перспектыву.

За апошнія дзесяцігоддзе на старонках часопіса ў рубрыках «Знаём-цеся: маладыя!», «Дэбют», «Новае імя», «Студыя маладых карыкатурыстаў» з'явілася нямала таленавітых аўтараў – літаратараў і мастакоў. (Некаторыя з іх потым трапілі і на працу ў «Вожык», у штат калектыву: Вераніка Мандзік, Ганна Кіслушчанка, Анастасія Скарко, Алена Кеда.) Гэта Міхась Стэфаненка, Алена Карасёва, Анатоль Шчогалеў, Андрэй Жалязка, Сяргей Амелянчук, Настасся Нарэйка, Антон Лабаноўскі, Аліна Сівец, Крысціна Шчэмелева і іншыя. Таксама вожыкаўскія чытачы пазнаёміліся з творцамі, што ўжо друкаваліся ў іншых выданнях, але пакуль не ў «Вожыку». Гэта Андрэй Смятанін, Аліна Легастаева, Раіса Васільева, Таццяна Чэкед, Руслан Богуш, Мікалай Ленкавец, Наталля Карпуць, Міхась Стась, Наталля Кабякова, Вера Астахновіч, Мікалай Зайцаў, Святлана Бельская, Марыя Сцяфанова і іншыя. У рубрыцы «Народныя таленты» былі прадстаўлены аўтары, якія не толькі ўмеюць жартаваць, але і любяць пісаць карціны алеем, збіраюць і запісваюць фальклор, вышываюць крыжыкам, спяваюць песні і прыпеўкі, танцуюць... Хто гэтыя людзі? Людміла Юшына, Тамара Радаванавіч, Васіль Семянюк, Анатоль Ціханаў, Людміла Ардынская і іншыя.

Расказваў «Вожык» і пра літаб'яднанні, калектывы, фестывалі, конкурсы, выстаўкі... Згадаю некаторыя публікацыі. У 2012 годзе Мінскае гарадское аддзяленне Саюза пісьменнікаў Беларусі і рэдакцыя часопіса «Вожык» аб'явілі конкурс, прысвечаны 70-годдзю адзінага дзяржаўнага выдання сатыры і гумару. На разгляд журы паступіла больш за 70 арыгінальных матэрыялаў. У вялікай зале Дома літаратара ва «ўрачыста-гумарыстычнай» абстаноўцы адбылося не толькі падвядзенне вынікаў, але і сапраўднае свята «Вожыка»... 1 красавіка 2013 года ў Міністэрстве інфармацыі адкрылася выстава карыкатур, гумарыстычных малюнкаў вядомых мастакоў-карыкатурыстаў часопіса «Вожык» і гумарыстычных здымкаў фотакарэспандэнта газеты «Звязда» Анатоля Клешчука пад назваю «Перша-красавіцкі мікс»... «Вожык» трапіў у журы на фінал гульні КВЗ у Ваенную акадэмію Рэспублікі Беларусь... У 2014 годзе пабачыў свет спецыяльны выпуск «Капыльскія пацехі» цешаць усіх!, прысвечаны V абласному фестывалю гумару і гульні «Капыльскія пацехі»... Супрацоўнікі часопіса даўно сябруюць з удзельнікамі літаратурна-паэтычнага клуба «Выток» пры

Працяг на стар. 2.

Дзяржынскай ЦРБ, неаднойчы выступалі ў бібліятэцы, сустракаліся на сумесным вечары беларуска-малдаўскага гумару «Вожык» і «Кіпэруш»: усміхаемся разам». У 2014 годзе мы больш шырока прадставілі на калючых старонках гумарыстаў з Дзяржыншчыны – Рэгіну Рэўтовіч, Наталлю Лебядзеўскую, Ядвігу Доўнар, Людмілу Круглік, Уладзіміра Шымановіча, Антона Анісовіча... У 2016 годзе РВУ «Выдавецкі дом «Звязда» і рэдакцыя часопіса «Вожык» пры падтрымцы Мінскага абласнога аддзялення Саюза пісьменнікаў Беларусі аб’явілі конкурс коміксаў па матывах баек Кандрата Крапівы «Пякучы аловак», прысвечаны 120-годдзю з дня нараджэння байкапісца... А ў 2019 годзе Брэсцкае абласное аддзяленне Саюза пісьменнікаў Беларусі правяло I Рэспубліканскі гумарыстычны конкурс «Папяровы бусел»... На пачатку студзеня 2020 года беларускія пісьменнікі-гумарысты сабраліся на «Навагодні шчадрэц». Нагодой для сустрэчы ў гасцёўні выдавецтва «Чатыры чвэрці» стала «пяцігодка» выдання гумарыстычнай серыі «Несур’ёзна пра сур’ёзнае»... Жнівеньскі нумар 2020 года змяшчаў спецвыпуск, прысвечаны Дню беларускага пісьменства і творчасці вядомых гумарыстаў – ураджэнцаў бялыніцкай зямлі... Да 110-годдзя з дня нараджэння вядомага беларускага байкапісца Уладзіміра Корбана прайшоў адкрыты рэгіянальны дыстанцыйны конкурс чытальнікаў баек «Талентаў у нас шмат!»...

Безумоўна, за гэты час было праведзена шмат сустрэч, выступленняў, імпрэз літаральна ва ўсіх кутках Беларусі, пра «Вожык» пісалі ў газетах і часопісах, гаварылі па радыё, паказвалі па тэлебачанні, нашы матэрыялы ёсць у сацыяльных сетках, на сайтах... У выданні з’яўляліся новыя рубрыкі: «Народ кажа», «Эпіграмнаю стралою», «Святкуюць усе!», «Дзіва дзіўнае», «Зоркі сусветнай карыкатуры», «Прыказкі свету» і іншыя.

Як заўсёды, мы стараліся дагадзіць усім чытачам – каб было што і паглядзець, і пачытаць. Карыкатуры, коміксы, фотавернісажы, масавыя малюнкi, шаржы... Пародыі, гумарэскі, мініяцюры, байкі, усмешкі, афарызмы, апавяданні, вершы, анекдоты... Творы літаральна ўсіх гумарыстычных жанраў можна знайсці на нашых калючых старонках. А якая багатая сатырычная палітра! Фельетон-комікс, фельетон-сцэнка, фотаіранеска, маляваны фельетон, фельетон-казка, фотафельетон!.. Як і раней, «Вожык» коле сатырычным пяром хабарнікаў і бюракратаў, нядбалых, несумленых работнікаў і гультаёў, прайдзісветаў і п’яніц... А таксама дапамагае людзям. «Братка Вожык!», «Калючы сябар!», «Дружа Вожык!» Такія заклікі гучаць пастаянна. I братка Вожык спрыяе, як можа, у вырашэнні рознастайных пытанняў і праблем.

Па вялікім рахунку, усё жыццё «Вожыка» – гэта змаганне. Мяркуюць самі. Нарадзіўся ў суровы час, ваяваў як мог, пяром і пэндзлем, з фашысцкай нечысцю, потым жорстка і бязлітасна калоў «палітычнага слепака ў вока, балбатуну ў язык» ды іншых круцялёў ды ашуканцаў... Змагаецца і сёння!

Дзякуючы вам, шануюныя чытачы, падпісчыкі, прыхільнікі «Вожыка», на гэта хапае сіл, ахвоты, калючак. Дзякуй вам вялікі за падтрымку, мы гэта вельмі цэнім. Стараемся трымаць сувязь літаральна з кожным аўтарам: пішам, тэлефануем, сустракаемся; раім, тлумачым, дапамагаем... Памятаем усіх, хто, на жаль, ужо не з намі. Васіль Феранц, Аркадзь Нафрановіч, Георгій Юрчанка, Уладзімір Ермалаеў, Барыс Бележэнка, Уладзімір Правасуд, Васіль Маеўскі, Уладзімір Чуглазаў, Янка Сіпакоў, Павел Саковіч, Алесь Пісьмянкоў, Валянцін Блакіт, Генадзь Бураўкін, Віктар Лоўгач, Міхась Даніленка, Барыс Кавалерчык, Андрэй Слукці, Янусь Малец, Іван Стадольнік... I працягваем змагацца!

«Вожыку» – 80! Віншуем!

Юлія ЗАРЭЦКАЯ.

Аляксандр КАРШАКЕВІЧ

АДЛЯ ВЯСЁЛЫХ І ШЧАСЛІВЫХ ЛЮДЗЕЙ

Звычайна за мастака-карыкатурыста гавораць яго малюнкi. Але паколькі сёння мы святкуем 80-годдзе часопіса «Вожык», хочацца ўсё ж сказаць некалькі слоў.

Мае графічныя работы пра жыццё беларусаў часопіс друкуе з 1982 года. Я, як ведаеце, на волі і без аховы. Чаму, спытаеце вы? Адкажу: вопыт і пільнасць галоўных рэдактараў. Калі ж сур'ёзна, то варта адзначыць, што выданне заўсёды шукае актуальныя тэмы, развіваецца, высмейвае чалавечыя заганы, ставіць пытанні рубам... Узровень прафесіяналізму аўтараў, якім даверана выконваць такую місію, вельмі высокі. Іх імёны – гэта гісторыя беларускай літаратуры і беларускай графікі. Не тое што большасць сучасных блогераў ці жывапісцаў-аднадзёнак...

Мне прыемна працаваць з мастакамі-карыкатурыстамі, сапраўднымі мэтрамі... не, сапраўднымі «кіламэтрамі!» Такімі, як Сяргей Волкаў, Мікола Гіргель, Алег Карповіч, Пётр Козіч, Анатоль Гармаза, Алег Папоў, Вікенцій Пузанкевіч, і ўсімі, хто сябруе з «Вожыкам» і з'яўляецца асновай сучаснай айчыннай карыкатуры.

Памятаю, калі яшчэ працаваў з карыкатурыстам-міжнароднікам Аскольдам Чуркіным, той на любую тэму малюнка – і жартоўнага, і палітычнага – адразу парыраваў: «Ну і што?» Сапраўды, мала адлюстраваць сітуацыю, з'яву, людзей – трэба знайсці рашэнне, якое паказвае праблему аб'ёмна, плакатна і зразу мела для чытача.

Мікола Гіргель ставіцца да сваіх карыкатур надзвычай сур'ёзна. Неаднойчы прызнаваўся: цудоўна, калі сярод дзясятка надрукаваных малюнкаў будуць два-тры вельмі ўдалыя. Сяргею Волкаву яшчэ яго бацька, першы мастак «Вожыка» Анатоль Волкаў казаў, што слабы малюнак трэба выкідваць у сметніцу, наступны абавязкова атрымаецца лепшы...

Нашы мастакі строга адносяцца да творчасці, але ў жыцці яны – вясёлыя, безжурботныя людзі, якія дзеляцца аптымізмам з чытачамі часопіса. Увогуле, карыкатурысты ў грамадска-палітычным і літаратурна-мастацкім выданні – вялікая сіла. Парафразіруючы класіка, адзначу: яны здольныя і ў гарачую навіну

ўвайсці, і эпідэмію панікі спыніць. Калі ім не перашкаджаць...

Рэдакцыя «Вожыка» заўсёды працавала як адзіны арганізм. Мастакі падкідвалі тэмы для літаратурных твораў, паэты трапнымі чатырохрадкоўямі ўзмацнялі карыкатуры. Галоўныя рэдактары прысутнічалі на высокіх нарадах, з першых вуснаў чулі пра кірунак развіцця краіны, у адпаведнасці з гэтым арганізавалі дзейнасць часопіса. Ідэолагі выкарыстоўвалі часопіс у сваёй рабоце і давяралі яму.

Сёння «Вожык» выпісваюць бібліятэкі краіны, чытачы – прыхільнікі і шчырыя, адданыя сябры выдання. Шкада, што часопіс нельга купіць у кіёсках на вакзалах. Пасажыры, пакуль чакаюць транспарт, маглі б узяць сабе настрой, пагартаўшы «Вожык», дзе шмат беларускага гумару.

Памятаю, неяк на адным фестывалі намалюваў шарж на жанчыну. Звычайна паспяваю стварыць некалькі дзясяткаў работ, збіраецца чарга ахвотных. Яна была задаволеная, пайшла ўсміхаючыся. Потым мне шапнулі на вуха: маўляў, гэта ж супрацоўніца абласнога ідэалагічнага ўпраўлення. Пашанцавала, што партрэт спадабаўся...

Дарэчы, шаржы бываюць розныя. Я больш люблю рабіць сяброўскія. Беларусь – краіна добрых людзей. Некалі Косця Куксо вучыў мяне: «Паглядзі відэа пра таго, каго малюеш. Спыні на моманце, калі чалавек вельмі выразна выглядае, і перабольшы характэрныя рысы. Будзе ўдалы шарж». У яго большасць шаржаў былі добрыя, але не сяброўскія. Мне гэта не па душы, я маюю вясёлых і шчаслівых людзей. Часопіс «Вожык» існуе менавіта для іх...

СПЕЦЫАЛЬНЫ
ВЫПУСК!

ВОЖЫТАЙЦЫ ЗГАРВАЮЦЬ...

Шаноўныя чытачы!

Вы трымаеце ў руках унікальны юбілейны нумар, прысвечаны 80-годдзю выдання. Гэты выпуск створаны вядомымі пісьменнікамі і мастакамі – пра той «Вожык», які яны ведаюць, памятаюць і любяць, які самі рабілі. На шчасце, цікавых, займальных, вясёлых згадак назбіралася шмат, таму працяг будзе друкавацца ў наступных нумарах часопіса. Прыемнага чытання!

Васіль НАЙДЗІН

80 гадоў – салідны ўзрост!

А было ж нашаму «Вожыку» калісьці і 35. Гэта ў 1976-м. Менавіта тады ў яго Бібліятэцы ў чарговай вясёлай кніжцы за нумарам 3 (117) «Вожык» сам расказваў пра сябе. Карцела яму тым-сім пахваліцца: малады яшчэ... Але ж і было чым казыраць! Таму сёння да месца, мяркую, прыгадаць той уступ да кніжкі «Сатырычная паверка», тыраж якой дасягаў амаль 30 тысяч экзэмпляраў. Тым больш і аўтар гэтых радкоў таксама меў да згданай «паверкі» нейкае дачыненне...

Братка Вожык тых часоў казаў наступнае:

«...Колькі я за свой не дужа вялікі век пабачыў розных бюракратаў, п'яніц, валакітчыкаў, хабарнікаў і іншых не герояў нашага часу – ліку няма. І не толькі пабачыў, але і патузаўся з імі загрудкі. Не хвалючыся скажу: у гэтай тузаніне я заўсёды браў і бяру верх – клаў і кладу сваіх «герояў» на лапаткі.

Не быў бы я такім здатным, калі б мяне не калыхалі і не выходзілі здатныя людзі. Падумаіце толькі: маім хросным бацькам быў сам Кандрат Крапіва, а каля маёй калыскі завіхаліся Пятрусь Броўка, Максім Танк, Максім Лужанін, Пімен Панчанка, Анатоль Астрэйка і многія іншыя.

Калі ж я падрос і творча акрэп, мне на дапамогу прыйшлі паэты і пісьменнікі малодшага пакалення: Ніл Гілевіч, Валянцін Блакіт, Рыгор Барадулін, Генадзь Кляўко, Мікола Чарняўскі, Рыгор Яўсееў, Таісія Казлоўская. Усіх цяжка і пералічыць.

А цяпер скажу вам па сакрэту: у гэтым годзе мне спаўняецца 35 гадоў ад роду. Гэта пара жыццёвай і творчай сталасці. Мне радасна, што за свой век нешта зрабіў, нечага дамогся.

Мне вельмі прыемна і радасна яшчэ і таму, што з маіх старонак пачынаюць свой творчы шлях маладыя сатырыкі і гумарысты. Сярод іх Уладзімір Мацвееў, Браніслаў Мароз, Аляксандр Касцень, Данута Міхайлоўская і многія, многія іншыя.

У гэтай кніжцы я прадстаўляю свайму чытачу беларускіх сатырыкаў рознага ўзросту і розных жанраў, пачынаючы ад Кандрата Кандратавіча Крапівы і канчаючы пачынаючымі аўтарамі...

ВОЖЫК».

Будзе залішнім даваць тут ацэнку кароткім творам трыццаці трох аўтараў, сярод якіх Кандрат Крапіва, Пятрусь Броўка, Максім Танк, Ніл Гілевіч, Пімен Панчанка... А вось наконт сяброўскіх шаржаў, якія рабіў Канстанцін Куксо на чожнага, пару слоў зазначу, не ўстрымаюся. Не вельмі там Найдзін, як зрабіла вывад і галоўны «эксперт» – шаноўная мая палавіна, падобны на яе Васіля. Але сам факт, што я трапіў у такую кампанію, – падзея ў маім жыцці і творчасці была значнай, калі не сказаць больш. Тая «Сатырычная паверка», прызнаюся шчыра, дабавіла настрою, імпаэту. І мае гумарэскі, сатырычныя творы яшчэ часцей пачалі друкавацца ў «Вожыку», штотыднёвіку «ЛіМ», часопісе «Работніца і сялянка», іншых перыядычных выданнях. А неўзабаве, у пачатку 1977-га, мне прапанавалі перайсці на працу ў «Вожык». Ды яшчэ ўзначаліць такі «гарачы цэх», як жартам гаварылі вожыкаўцы, – аддзел пісем. Потым ён аб'яднаўся з аддзелам фельетонаў – і пайшла праца...

Хутка я пазнаў смак і цану хлеба сатырыка. Былі і судовыя працэсы, і выклікі ў высокія інстанцыі, уключаючы ЦК. «Ну што вы там пішаце?! Фельетоны гэтыя шпарыце.

1. «Вожык» у дзяцінстве: не часопіс, а – ...
2. Галоўная думка, без якой не напішаш ніводнага твора.
3. Кажуць, што кароткасць – сястра таленту. Тады гэта вельмі таленавіты жанр.

Давайце разбірацца...» Разбіраліся неаднаразова. Часам і ў настроі вяртаўся я ў рэдакцыю, даказаўшы, што гра-тэск – гэта не абраз. І сатыра – справа заўсёды колкая. Таму і вожыкаўцы мы...

Да месца будзе прыгадаць, што тыраж нашага «Вожыка» ў 1970-я набліжаўся да 300 тысяч! Вылісвалі яго і чыталі не толькі хыхары рэспублікі. У маім асабістым архіве захавалася копія аднаго пісьма. Вось яго змест.

«Дорогая редакция журнала «Вожык»! Пишет Вам постоянный читатель. Вот уже 10 лет я выписываю ваш журнал, а на 1980 год меня постигло горе, и это мое горе только Вы можете превратить в мою радость. Много я читал: в основном кто-то на кого-то жалуется, а я хочу сам на себя... Обижусь на весь год! Но вы можете не допустить этого. И от всей души прошу помочь. Дело в том, что в этом году я был в отпуске на своей родине, т. е. в Белоруссии, и надо же было такому случиться – опоздал написать свой любимый журнал. Кидался я всюду, но говорят – поздно. Очень прошу, если можно, то помогите... Напишите, как переслать деньги, на какой счет или по адресу... Живу я в Латвии, но свою родину я не поменяю... Я её оставил не по своему желанию, а по семейным обстоятельствам. Ещё раз прошу – помогите мне. Буду очень благодарен. Надеюсь быть веселым в 1980 году.

г. Рига-3, ул. Эзера, 17-4.

СЕРКЕВИЧ Владимир Иванович. 6.11–1979».

Наколькі мне помніцца, мы хутка дапамаглі нашаму земляку. А былі і такія просьбы, над якімі трэба было доўга думаць і разам з аўтарам разважаць.

«...Хоть вы ответьте мне, как начинающему стихотворцу, на следующие вопросы, имеющие для меня самое серьезное значение: 1. Где в Минске, то есть в какой поэтической инстанции, я могу получить наиболее квалифицированную оценку моих стихотворений, поэтический уровень и ценность которых мне хочется знать... 4. В какой поэтический орган в Минске я могу обратиться по вопросу дачи мне необходимых рекомендаций для издания сборника моих стихотворений, если я сочту этот вопрос неразрешимым, исходя из собственной оценки уже имеющихся у меня стихотворений, а также стихотворного «задела», над которым я работаю в настоящее время?.. Уважаемая редакция «Вожыка»! Прошу Вас помочь мне преодолеть возникшие сложности в получении от Правления СП БССР или от газеты «Літаратура і мастацтва» письменных ответов на четыре мои вопроса в письмах к ним от 7 декабря 77 года.

ОРКИН Семен Яковлевич. 15.04.1978 г.».

Гады далёкія і разам з тым, здаецца, блізкія...

«Якія маглі быць важкія і цікавыя справы ў тых часы, застойныя?» Чуў і чую іншым разам і такое. Маўляў, зялёная сумота была. А вось цяпер жывём мы весела і звонка. Робім і гаворым што хочам, што пажадаем... Пазбавіліся многіх старых праблем, нахлынулі новыя. Жыццё... Адмысловымі, нетрадыцыйнымі шляхамі і метадамі шукаем іншым разам праўду, справядлівасць і многае астатняе – прыгожае і светлае.

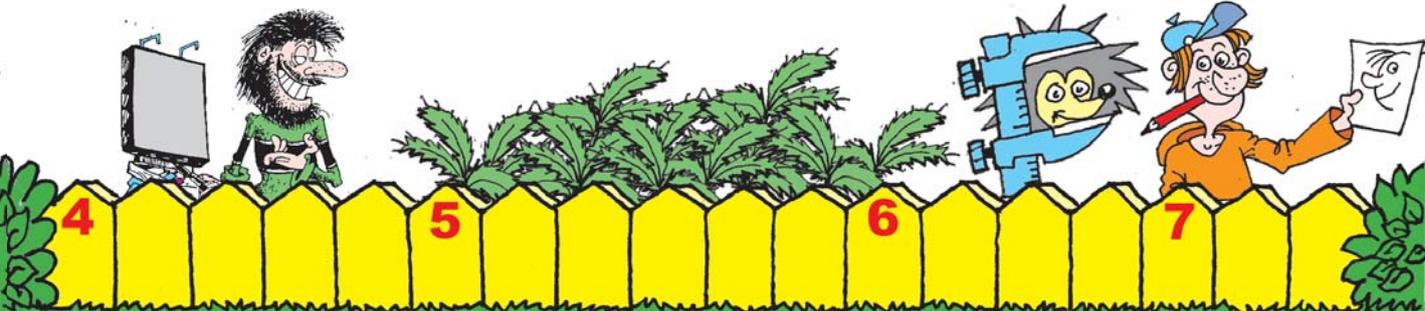
Ну, напрыклад, перад смерцю маці ўсё часцей раска-зваюць дзецям, хто іх бацька... Можна, і не на сто працэнтаў «навіна», але ДНК пакажа...

Праз друк і ў тэлеэфіры, а гэта значыць перад шматлікай аўдыторыяй, таксама вядзецца пошук бацькоў – родных, што па крыві... У асноўным паказваюць пальцам на вядомых артыстаў і тых, каго бедняком не назавеш. Ты бацька – і кропка. Таму дапамагай... А-а, з-за спадчыны ўся катавасія: спрэчкі, сваркі, варажасць.

Падрабязна расказваецца пра розныя раманы – удалыя і няўдалыя – артыстаў, спартсменаў, якія былі, ды і зараз з’яўляюцца кумірамі і любімецамі многіх і многіх. Ну добра там – раманы... Зусім нядаўна 68-гадовая вядомая актрыса расказала ўсяму свету пра дамаганні, з якімі яна сутыкнулася ў 15 гадоў на кіназдымках. «Быў ужас, што взрослая жизнь такая... Меня в эту жизнь окунули, как в лужу с грязью... Мой первый опыт был жёстким, извращённым. После него я поняла: секс – это некрасиво, противно, это разрушает женщину. Страх и ужас... Я до сих пор боюсь секса...» Сваімі вушамі я чуў, як у трамваі ўслых дзве жанчыны пераказвалі перадачу «Сакрэт на мільён» (тэлеканал «НТВ»). Весе-лосці ў іх размове не адчувалася. Наадварот: «Ну навошта, навошта пра гэта...» Потым была перадача на гэтую тэму Андрэя Малахава на тэлеканале «РТР-Беларусь». Неаднаразова таксама гучала пытанне: навошта?! Але пасля слоў Алены Проклавай: «Я хотела и хочу уберечь девочек» у яе дабавілася прыхільнікаў. Светлыя ж памкненні! Згадваліся і выказванні народнага артыста Расіі Мікалая Цыскарыдзэ: «В Большом театре постоянно предлагают девочкам стать любовницами за роль. И мальчишка тоже, с сожалением...» У свой час і Анастасія Валачкова апава-дала пра тое, што балерын Вялікага тэатра Расіі прыму-шаюць хадзіць на закрытыя вячэры і спаць з уплывовымі людзьмі...

Мільганула і ў мяне думка: да развалу нашай Вялікай краіны даволі працяглы час (у перыяд і маёй працы ў «Вожыку») цэлая старонка адводзілася матэрыялам пад

Працяг на стар. 6.

4. Уладар фарбаў, алоўкаў і тушы. 5. Вядомы беларускі сатырык, слова якога было такім жа пякучым, як і псеўданім. 6. Адзінка вымярэння аб’ёму часопіса «Вожык». 7. Жартоўны партрэт.

рубрыкай «У джунглях капіталістычнага раю». Тое, пра што казалася вышэй, пайшло б у дадзеную падборку без усялякіх даробак-пераробак. І пра шыкоўныя палацы, яхты і «тое-сёе» яшчэ, якое маюць новаспечаныя мільянеры, нават мільярдэры... Вынік быў бы сумны. Асабліва для галоўнага рэдактара. Там, дзе трэба, яму абавязкова казалі б: «З глуду вы з'ехалі, ці што?! Пра які і чый капіталізм вы кажаце?» Ёсць тут, як кажуць, нюансы. Так, не пра нашых артыстаў размова вышэй была... Не пра нашы тэатры. Не пра нашы каналы наверх бруд уздымалі, паказвалі і расказвалі. З нашымі жанчынамі такога быць не магло і не будзе ніколі ў прынцыпе. І начальнікі нашанскія зусім не тое, што там... у раі капіталістычным.

А ці ж не з аднаго цеста людзі зроблены? Пытанне патрабуе глыбокага філасофскага роздуму. Але бяспрэчны факт той, што выкінуць коніка можа шмат хто і шмат дзе. У лепшым выпадку і вы будзеце сведкамі. Ведае пра гэта і наш «Вожык». Скажаць толькі часам саромеецца. А я ў дадзены момант не штатны работнік, былы. Таму тое-сёе згадаю. А суддзямі папрашу быць чытачоў: дзе ж я даў маху? Што не так зрабіў? У далёкім 1979-м, а потым яшчэ і напрыканцы таго, мінулага стагоддзя. Карацей кажучы, знаходзячыся на вельмі адказнай рабоце, я нечакана расмяшыў многіх дэпутатаў, а дакладней, усё кіраўніцтва былога Вярхоўнага Савета, пасля чаго мне было не да смеху. Пра гэта – іншым разам, як аднойчы не напісаўся ў мяне фельетон...

Мікола ЧАРНЯЎСКИ

Дзе знаходзілася рэдакцыя часопіса «Вожык» на чацвёртым паверсе Дома друку, можна было вызначыць адразу. Нават не чытаючы звыклых шыльдачкі на дзвярах кабінетаў, а толькі ступіўшы ў калідор. З таго крыла памяшкання заўсёды чуўся смех. Часцей за ўсё з пакоя, у якім тады сядзелі галоўны рэдактар часопіса Павел Кавалёў і яго намеснік Уладзімір Корбан. Асабліва вылучаўся расказіста-волатаўскі бас нашага славутага байкапісца. Хіба магчыма было ўстрымацца ад рогату, калі прыходзіў браць работу для чарговага нумара ці прыносіў яе мастак Валянцін Ціхановіч з паўноткаю торбай самых неверагодных паляўнічых ды рыбацкіх гісторый, што, сышоўшы з языка гэтага непадробнага і словахвотлівага смехатворца-расказчыка, маглі разварушыць, прымусіць паддацца вясёламу настрою нават прыроджанага маўмыру-маўчуна?

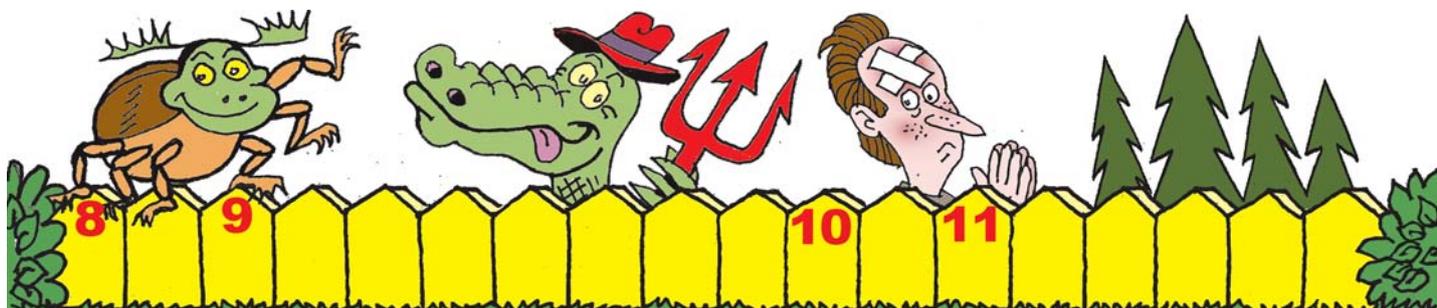
А ў чацвер кожнага тыдня тым болей... Чаму?

Не цікавіўся, адкуль пайшло, але была ў «Вожыку» завядзёнка: на рэдакцыйныя сходкі, што адбываліся менавіта па чацвяргах, апрача сваіх, штатных супрацоўнікаў, нібыта ў розныя там «дні адчыненых дзвярэй», запрашаліся ўсе жадаючыя «з вуліцы» – пісьменнікі, мастакі, журналісты, студэнты, тыя, хто меў хоць нейкае дачыненне да творчасці і мог штосьці прыдумаць для чарговых нумароў часопіса. Мастакі, напрыклад, прапаноўвалі ўжо гатовыя карыкатуры. Калі патрабаваліся подпісы, тут жа на конкурснай аснове пачынаўся калектыўны пошук найбольш трапных каментарыяў да іх, дзе ўжо маглі прадэманстраваць кемлівасць і досціп майстры слова.

Абмяркоўваліся, прыمالіся ці адхіляліся тэмы для малюнкаў, розныя гумарыстычныя карацелькі, крылатыя

выслоўі, знаходкі для рубрыкі «Пяро нарыпела»... Ішоў той жа гандаль, як і на звычайным рынку. Адны прадавалі, іншыя куплялі. А кошты былі прывабныя, нават спакусныя: скажам, толькі за цікавую тэму для карыкатурнага малюнка пасля публікацыі яго ў часопісе рэдакцыя выпісвала 10 рублёў ганарару. Што гэта ўяўляла на той час, у пачатку 1960-х? За такую вырчку можна было дзесяць разоў смачна паесці, і не ў студэнцкай сталойцы, а ў самім рэстаране, бо комплексныя абеды ў іх часам і да рубля не дацягвалі. Не верыце? Канешне, у такі чуд сённы цяжка паверыць, а яно ж было, як і многае іншае, што засталася толькі ва ўспамінах маіх аднагодкаў...

Падагрэты спакусай такім чынам падтрымаць свой мізэрны бюджэт, паспрабаваць ганарарнага шчасця, я таксама аднаго разу завітаў на гэта рэдакцыйнае дзейства, каб прапанаваць

8. «... і мёд» – кніга баек вядомага беларускага байкапісца Уладзіміра Корбана, пабачыла свет у 1980 годзе ў серыі Бібліятэка «Вожыка». 9. Расійскі зубаты калега часопіса «Вожык». 10. Церпіць ад малітваў дурня. 11. ... «Вожыка» – серыя, распачатая ў 1957 годзе кнігай апавяданняў «Дзядзькаў сведка» Якуба Коласа.

«тавар» – дзве ці тры тэмы для карыкатур. Што прыдумаў сам, а што вывудзіў у хлопцаў-аднакурснікаў. Асабліва арыгінальным мне падаўся раней не чуты такі дыялог, які без аніякага сумнення мог бы стаць тэмай для вожыкаўскага малюнка: «Настаўнік: – Чаму ў моры вада салёная? Вучань: – Таму што ў ім селядцы плаваюць». Калі я адважыўся агучыць сродцы тэму, то паспеў сказаць толькі пачатак размовы на ўроку геаграфіі, далей падхапіў Уладзімір Іванавіч Корбан: «Таму што ў ім селядцы плаваюць» – і басавіта зарагатаў, а за ім – амаль усе прысутныя. Прысаромлены такім «прыколам», як цяпер казалі б, я ўжо чамусьці пабаяўся аддаваць на суд павесялелай згуртоўцы астатнія тэмы, хоць Павел Кавалёў, заўважыўшы маю знякавеласць, паспяшаўся суцешыць: «Нічога, браце Мікола, усё бывае... Што яшчэ ў цябе ёсць?»

Як было далей? Потым я шукаў тэмы і сюжэты толькі для вершаў. Але, як і ў тым выпадку, калі яшчэ школьнікам-дзесьцікласнікам, наўна паверыўшы, што мае опусы нечага варты, двойчы дасылаў у «Вожык» сатырычна-гумарыстычныя пробы п'ера, чамусьці спадзяванні на ўдачу і цяпер не заўсёды падмацоўваліся станоўчымі водгукамі на іх занадта прыдзірлівых, як мне тады здавалася, рэдактараў літаратурнага аддзела Міхася Міхайлавіча Пянкрата і Сяргея Сцяпанавіча Дзяргая. Не заўсёды тое, што я прыносіў час ад часу ў рэдакцыю, задавальняла іх. То тэма збітая, то па радках яшчэ прайсціся трэба, то канцоўку іншую пашукаць. Цяжка было змагацца за плошчу на старонках «Вожыка» зялёнаму пачаткоўцу, канкурыраваць з аўтарамі, якія ўжо дзясяткамі гадоў друкаваліся ў ім і якіх ужо добра ведалі вожыкаўскія чытачы.

Бо гэта быў час, калі ў самым росквіце творчых сіл знаходзілася цэлая суполка даўно прызнаных і знакамітых майстроў сатыры і гумару, з тымі ж Кандратам Крапівой, Уладзімірам Корбанам, Эдуардам Валасевічам, Максімам Лужаніным, Анатолям Астрэйкам, Станіславам Шушкевічам, Міхасём Скрыпкам і Нілам Гілевічам у сваіх шэрагах, і туды ж у тую ж пару напорыста ўварвалася баявітая каманда маладых паэтаў, якія і ў сатырычна-гумарыстычным жанры раптам адчулі сябе як рыба ў вадзе. Раскаванія ў сваіх поглядах на з'явы часу, задзірыстыя, а галоўнае – таленавітыя ў большасці сваёй, яны імкнуліся ні ў чым не ўступаць «аксакалам», а некаторыя, як той жа Рыгор Барадулін, пераканана паказвалі несумненную канкурэнтаздольнасць, нават не саромеліся пры мажлівасці віртуозна абскакаць таго-сяго з іх. І не толькі на брыклівым Пегасе, але і на «Дойным кані».

Тады ж і мне нарэшце ўсміхнулася шчасце надрукавацца, каб потым творча парадніцца з «Вожыкам» на доўгія дзясяткі гадоў. Дапамог выпадак. Нездзе ў 1965 годзе Міністэрства культуры БССР аб'явіла літаратурны конкурс на лепшы антырэлігійны твор. Прымаліся вершы, апавяданні, аднаактоўкі, прыпеўкі на тэму барацьбы з рэлігійным дурманам, як гаварылася ва ўмовах спаборніцтва. Вызначаліся адпаведныя прэміі, дэкларавалася публікацыя твораў у рэспубліканскім друку.

Мне пашанцавала стаць адным з пераможцаў конкурсу ў намінацыі «Паэзія». За верш «І не косяць, і не жнуць». Ён і паклаў пачатак майму плённаму супрацоўніцтву, сяброўству і сваяцтву з такім не дужа лагодным і спагадлівым дагэтуль «Вожыкам». Відаць, за маё бязбожна кеплівае стаўленне да Усявышняга ў асобе

ягоных служак, за насмешліваць з іх, Бог не пакрыўдзіўся на мяне, міласэрна дараваў гэтыя паэтычныя грэх і, магчыма, усё ж паспрыяў таму, што я неўзабаве пачуўся сваім чалавекам у вясёлым і вынаходлівым асяроддзі вожыкаўскіх аўтараў.

«І не косяць, і не жнуць...», «Адпачылі...», «Графаман прызнаецца ў каханні», «Калі ў студэнтаў сесія», «Лякарства», «Рана-раненька...», «Крыўда», «Страта», «Трэніроўка», «Быў хаўрус...», «Пераборлівы Лявон», «Аўтабыль»... Публікацыі пайшлі не па адной, а па некалькі ў год. І паасобку, і нізкамі. Здаралася, яны траплялі на рэдакцыйную «Чырвоную дошку», і тады ў аўтара была мажлівасць парадавацца павышанаму ганарару – ажно па 2 рублі за радок верша.

Мая першая кніжка сатыры і гумару, якая ў 1978 годзе выйшла ў тагачаснай Бібліятэцы «Вожыка», называлася «Казёл-моднік». З рэдакцыйнай прадмоўкай Рыгора Барадуліна. У гэтай жа Бібліятэцы мне пашанцавала «засвяціцца» яшчэ адзін раз, але ўжо ў перабудовачным 1989 годзе, калі з-за неспадзяванага эканамічна-фінансаванага крызісу, што ахапіў краіну, надзеі парадавацца такому святу, здавалася б, і не прадбачылася асабліва. Але ж Бібліятэка яшчэ жыла, і «Вожык», хоць раз у месяц, ды працягваў выходзіць. Тады мой новы зборнік сатыры і гумару «Нашто бабе агарод» ужо бласлаўляў на сустрэчу з чытачамі вожыкаўскі адказны сакратар Іван Стадольнік, які пасля чатырох гадоў гаспадарання ў аддзеле літаратуры змяніў на гэтай пасадзе Васіля Маеўскага. І крышку раней падмацаваў імідж вожыкаўца-гумарыста сваёй кніжкай «Як тут не смяцца».

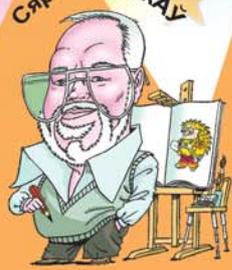
Думаю, варта прывесці вытрымку з яго прадмовы да майго зборніка:

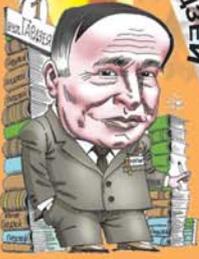
12. Імяны росчырк пісьменніка. 13. Кароткі артыкул на зладзённую тэму, героем якога ніхто не хоча быць. 14. Антыпод слова «наперад».

Сяргей ВОЛКАЎ

Віктар ГАРДЗЕЙ

Уладзімір МАЦВЕНКА

Уладзімір САЛАМАХА

Міхась СЛІВА

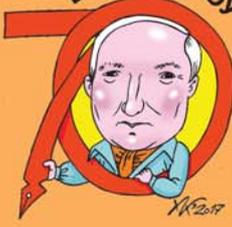
Анатоль ЗЭКАЎ

Мікола МЯТЛІЦКІ

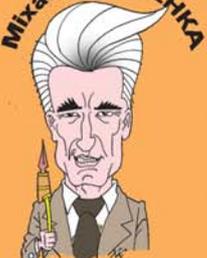
Васіль ТКАЧОЎ

Мікола МАЛЯЎКА

Міхась УПАСЕНКА

Віктар Рэчыц

Ганад ЧАРКАЗІН

Генадзь АЎПАСЕНКА

Вольга САКАЛОВА

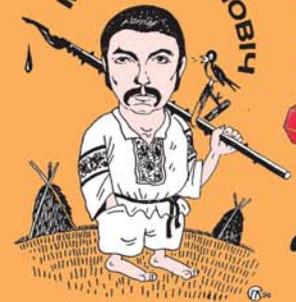
Аркадзь ЖУРАЎЛЕЎ

Лёля БАГДАНОВІЧ

Міхась МІРАНОВІЧ

Алег ГУЦОЛ

Аляксандр КАРШАКЕВІЧ

«Пасябраваўшы яшчэ ў дзяцінстве з сатырай і гумарам, Мікола як усё роўна і не развітваўся з дзяцінствам. Стаўшы дзіцячым паэтам, ён разам з гэтым застаўся і паэтам-гумарыстам». Што праўда, то праўда. Толькі, мабыць, калі ўсвядоміць ды параўнаць адно з адным. Сцежка да другога майго творчага захаплення і прызнання з самага пачатку, як вы ўжо маглі заўважыць, выдалася больш пакручастай, чым першая, аднак жа і не такой ужо марнатраўнай, прафесійнай няўдалай. Бо змог адолець яе, адчуўшы душэўнае задавальненне ад гэтай хады, ад пошуку і знаходак на ёй, папоўніўшы свой літаратурны куфэрак не абы-якім, а сапраўдным дэбратэйным лекавым набыткам ад самых заганных людскіх хвароб, ад якіх, на жаль, па сённяшні дзень не перастала пакутаваць наша грамадства, мы з вамі. Я пераканаўся, што дарослыя – не дзеці і ад іх слабінак патрэбны іншая вакцина, іншыя лекі. Такія, якімі паспяхова карыстаецца «Вожык», – смехатэрапія. Бо смеху баіцца нават той, хто нічога не страшыцца.

Яшчэ ж разумеў, што вожыкаўскія лекі не прыносяць ніякай фізічнай шкоды і здароўю дзяцей, таму ахвотна і мэтанакіравана пачаў выкарыстоўваць «рэцэпты» смехатэрапіі і ў творчасці для маленькіх чытачоў. Каб іх лішне не запалохаць, як доктар уколамі, я ім загадкава падказваю, «Дзе лета канчаецца», як «Сонца ў схованкі гуляе», «Дзе пяцёркі прадаюцца», «На каго сварыўся гром», «Дзе схавалася цень удзень», «Каго баіцца зубр» і нават «Хто пакрыўдзіў кракадзіла?» А ў самім часопісе шчыра пасябраваў з яго вясёлым і сур'ёзным, чуйным да дзіцячых забаў «Калючыкам»... Каб не супрацоўніцтва з «Вожыкам», не было б у мяне ўжо згаданых кніжак, а таксама яшчэ

з паўдзясятка тых, якія выходзілі ў прамежку паміж імі і пасля ў іншых выдавецтвах: «І не косяць, і не жнуць», «Камар на матацыкле», «Лёкса ў люксе», «У трох соснах...», «У інтэрнэце ёсць усё...», «Гарэм на балконе». Не было б, бо амаль усё, што змешчана ў іх, спачатку праходзіла сваю «камісію» і выпрабаванне на мастацкую вартасць ды творчую прыгоднасць праз патрабавальна-дэбратэйнае бласлаўленне гэтага калючага выдання.

Крытычных стрэлаў «Вожыка», вострага, як яго іголки, слова баяліся ўсе. Ад розных там нядбайнікаў ды выпівох да высокапастаўленых чыноўнікаў-бюракратаў, нават міністраў. Не проста баяліся, а прыслухоўваліся, прымалі да ведама, павінны былі рэагаваць на кожную публікацыю, на кожны ліст у рэдакцыю. Канечне ж, пераважалі скаргі на ўсё, што прыносіла людзям лішнія клопаты і нязручнасці, перашкаджала ў добрым настроі жыць і працаваць. Кажу гэта, бо мне самому па просьбе рэдакцыі давялося неяк прычыніцца да адной такой «разборкі» мясцовага значэння – напісаць вершаваны фельетон паводле допісу ў рэдакцыю «Вожыка» жыхароў вёскі Новая Мыш Баранавіцкага раёна. Вяскоўцы скардзіліся, што ў іх з-за непрадуманай меліярацыі ў калодзежах раптам прапала вада і яе ўсю зіму давялося браць з забруджанай рачулікі Мышанка.

Хоць пакутліва, бо пісаць вершы на зададзеную тэму заўсёды цяжка, ды я заказ рэдакцыі выканаў. І, па-мойму, не так ужо і кепска, таму што пасля публікацыі ў часопісе «Вожык» свой вершаваны фельетон «Меліярацыя і рэанімацыя...» не пасаромеўся ўключыць потым у чарговы сатырычна-гумарыстычны зборнік «Лёкса ў люксе». Галоўнае ж, у часопісе праз некалькі нумароў быў працяг гэтай фельетоннай

гісторыі – «справаздача» мясцовых улад з паведамленнем, якія меры прыняты, каб аблегчыць пакуты людзей, вырашыць іх турботную праблему.

Я надзвычай удзячны лёсу, што мне выпала шчаслівая мажлівасць сустрэцца, быць у блізім знаёмстве, плённа супрацоўнічаць і нават сябраваць з паэтамі і прэзаікамі, добразычліўцамі і гумарыстамі па прызнанні, якія рупліва шчыравалі не толькі ў літаратурным аддзеле, але і ў аддзелах фельетонаў і пісьмаў, для каго праца ў рэдакцыі часопіса «Вожык» была не проста прафесійным абавязкам, а поклічам душы і падарункам лёсу. Яны з гонарам называлі сябе вожыкаўцамі і рабілі ўсё для таго, каб выданне ва ўсе часы заставалася самым любімым і папулярным у рэспубліцы, знаходзіла сваіх сяброў-чытачоў і далёка за межамі Беларусі.

Пішу гэтыя радкі і, здаецца, бачу іх у гэты момант перад сабою, хоць яны ўжо, хто раней, хто нядоўна, адышлі ў іншы свет, – Паўла Кавалёва і Уладзіміра Корбана, Сяргея Дзяргая і Міхася Пянкрата, Янку Сіпакова і Яраслава Пархуту, Генадзя Кляўко і Уладзіміра Правасуда, Валянціна Зуба і Змітрака Бяспалага, Пятра Сушко і Васіля Маеўскага, Алеся Пісьмянкова і Нэлу Тулупаву, Генадзя Бураўкіна і Валянціна Благіта, Паўла Саковіча і Івана Стадольніка... Не букет, а сюзор'е талентаў. Сённяшняй сям'і вожыкаўцаў, ды і нашым маладым гумарыстам, ёсць з каго браць прыклад, ёсць у каго вучыцца прафесійнаму майстэрству, улюбёнасці ў роднае слова і ў тую справу, якая даравана кожнаму творчаму чалавеку, напэўна, самім жыццём.

Магчыма, тое-сёе з маіх згадак падаецца празмерна ўзнёслым, нават напышліва-хвалебным, што ніколі не выклікала асаблівага захаплення

15. Маналог на дзве асобы. 16. Сябар сатыры. 17. ... вядомая ці дзіўная. 18. Першы рэдактар агітплаката «Раздавім фашысцкую гадзіну».

ў «Вожыка», бязлітасна высмейвалася ў ім: не заўсёды празмерная пахвала, нават самая звычайная, бывае спрыяльнай, бо не такой ужо бясскрыўднай. Але ж у майго любімага і паважанага ўсімі «Вожыка» – юбілей! А як, ведаючы гэта, абыйсціся без пахвалы ў адрас юбіляра, без тых слоў, якія ідуць ад сэрца, без кропелькі паддобрывання да яго?

Юбілей святкуе «Вожык»: Святкаваць – не бедаваць! Ветэран, усё ён можа – Ваяваць і будаваць.

Як належыць ветэрану, Ён не мог пакінуць строй: Служыць шчыра і аддана Роднай мове, Нам з табой.

Служыць будучыні годна. Маючы шануюны сан, Ён і добры, і лагодны, Ды да тых, хто добры сам.

Не стамляйся, дружа «Вожык», Множ свой плён, як і гады, Смелы будзь –
жыццё прыгожыць,
Будзь вясёлым, як тады!

Уладзімір САЛАМАХА

Ужо ў далёкім часе, калі і юнацтва скончылася, нарэшце выйшла мая першая кніга «Напрадвесні». Ды тыражом ажно ў 12 тысяч, г. зн. дваіным. Мне б толькі радавацца: пяць гадоў у чарзе выстаў! Але не... Якая радасць, калі пра кнігу нідзе ніхто нават паўслова добрага не скажаў – маўчок! Хаджу, нібыта ў вадзі апушчаны, нос да зямлі скіраваны... І раптам у «ЛіМе» адзін, такі ж, як я, узяўся павучаць, якім чынам трэба пісаць. Ну сам чыста класік! Пры гэтым спляжыў – людзям на вочы не пакажыся ды кідай пісаць, Саламаха. Але паспрабуй кінь, калі цябе да паперы быццам хто за аброць цягне: не пі, не еш – крэмай!..

А тут яшчэ, калі думкі такія, як укол – тэлефонны званок. Аж падскочыў... Бяру трубку. Аднакурснік. Ён ужо надрукаваўся ажно ў самім «Вожыку». З цікавай гісторыяй. Расказаў, як ляснік-бацька і яго хаўруснікі, калі глядзяць на

свежы пень, дык толькі і бачаць на ім бутэльку... Крычыць аднекуль так радасна ў трубку, што і без дроту за вярсту пачуеш:

– Ну, сябра, прывітанне! А ці ведаеш, што яшчэ да кнігі «Вожык» табе ўсыпаў дык усыпаў?! Сам Георгій Юрчанка напісаў пародыю на тваё апавяданне пра каханне!.. Бач ты, цалавалася – не цалавалася... Цнатлівасць, гы-гы... Ды ты, дружа, пісаць не ўмееш! А яшчэ – нейкая кніжка! Цьфу! Калі б пра мяне так, дык бяры ў бацькі стрэльбу ды – застрэлься!..

Застрэлься... І там ганяць, і тут... Ну хай там, такі ж, як я... Але тут – сам Юрчанка! І страляцца не трэба: кожная пародыя Георгія Фёдаравіча на любога, нават на знакамітага – напавал! А ты хто такі, са сваёй кніжачкай?

– Высылаю табе часопіс з пародыяй, – нарэшце паблажліва кажа аднакурснік. – Ахвярую. Я наўмысна папрасіў, каб і табе была, э... мне, як знакамітаму майстру сатыры і гумару, хлопцы ў рэдакцыі далі ажно два!..

...Нарэшце атрымліваю. Тыраж «Вожыка» такі, што паўкраіны даведаецца, які ты пісака!

І ў той жа дзень званок ад Рыгора Яўсеева, рэдактара кнігі:

– Ну, дружа, віншую!

– З чым? – адчуваючы нядобрае, урастаю ў падлогу як апошняя нікчэмнасць, якая хоча пазбегнуць кары.

– І з «ЛіМам», і з пародыяй у «Вожыку».

– Рыгор Мінавіч, хоць вы не здзекуіцеся. Самі, было ж, хвалілі...

– І хвалю! І таксама цябе хваляць (назвае пісьменнікаў М., П., Л.).

Ну што, думаю, суцяшае спагадлівы Рыгор Мінавіч... Сам жа я пахвалы ад іх не чую.

Крыху пачакаўшы, ён зазначае:

– Ды яшчэ да кнігі сам Гіль у «ЛіМе» за лета даў ажно тры твае апавяданні! Ты што, забыўся?!

19. Рубрыка, у якой сродкамі нетрадыцыйнай медыцыны лечацца ашуканцы, парушальнікі, прайдзісветы і іншыя надобрасумленныя тыпы. 20. Яго можна праглынуць, развязаць або падкараціць. 21. Малюнак, які выклікае смех.

– Вядома, помню. Але...

Зноў маўчыць. Мабыць, прыслухоўваецца, як тахкаюць мае скроні.

Урэшце радасна дадае:

– А тут і Юрчанка! Ды на табе!.. Ды на табе!..

– Спляжыў напавал... – ледзь вымаўляю я, быццам ужо зусім расціснуты.

– Ну, Валодзя, і абэлтх жа ты! Гэта ж такая рэклама! Кажуць, у Маскве вушлыя аўтары просяць сяброў, каб іх раскрытыкавалі! Прыём такі. Тады ўсе: «Га-га-га!.. Які добры пісьменнік! Трэба пачытаць». А ты што, лысы?

Ды не!.. Я раптам ачунаў, пакратаў галаву. На ёй жа валасоў – не тое што на бойку з аднакурснікам, а як у нас у вёсцы казалі б, на пяток добрых сямейных сварак, ныйнакш! І то ўсе не выцерабляцца...

Праз нейкі час пацвердзіліся словы мудрага Рыгора Мінавіча: сапраўды рэклама! І якая! Кніга разышлася хутка.

Прынялі мяне ў Саюз пісьменнікаў. Пахвальвалі. Нават... Ат, не буду казаць хто. Не таму, што забыўся ўжо, а каб самому не вельмі хваліцца...

А неяк пры сустрэчы ўзнёсла, крыху задраўшы голаў угору пад яго, Рыгора Мінавіча, рост, Кажу пра гэта яму. А ён:

– Не прыслухоўвайся! Яшчэ раз пахвалішся – адлупцюю!

– Чаму? – інстынктыўна абараняюся я.

– Чаму, чаму... Зусім нос задзярэш, не да мяне, а можа, хто ў нас самы высокі?.. Да Брыля! Тады наогул нічога ў жыцці не ўбачыш. І людскага не напішаш!

Больш не хвалюся. Хаця, здараецца, хочацца: нешта накрэмзаеш, а крытыка як вады ў рот набрала. Але стараюся стрымліваць сябе. Памятаю папярэджанне майго старэйшага таварыша і цудоўнага рэдактара, незабыўнага Рыгора Мінавіча Яўсеева, і маўчу. Бо вельмі хочацца напісаць нешта людскае...

Некалькі штрыху да паркрэтаў мастакоў

Мікола ГІРГЕЛЬ

Анатоль Волкаў

У дзяцінстве, а пазней у школьныя гады я шмат чытаў беларускіх народных казак. І вельмі ж мне падабаліся ілюстрацыі Анатоля Волкава. Памятаю і цяпер зборнік казак «Бацькаў дар» з малюнкамі гэтага мастака.

Потым убачыў яго работы ў часопісе «Вожык». Персанажы карыкатур былі вельмі пераканаўчымі, мелі беларускі каларыт. Я, малады творца, вучыўся па тых малюнках, рабіў карыкатуры ў школьную насценную газету...

Мінуў час. Адночы ў рэдакцыі часопіса «Вожык» мне шанцавала пазнаёміцца з кумірам – Анатолям Валянцінавічам Волкавым, сынам народнага мастака БССР Валянціна Віктаравіча Волкава і бацькам маладога Сяргея Волкава.

У вожыкаўскім мастацкім калектыве Анатоль Волкаў быў адным з найаўтарытэтнейшых ветэранаў карыкатуры. Яго малюнкi заўсёды вызначаліся своеасаблівым народным гумарам, высокім прафесійным майстэрствам. Ён актыўна

ўдзельнічаў у стварэнні часопіса «Вожык», з'яўляўся аўтарам вядомых карыкатур і плакатаў у пасляваенны перыяд, унёс вялікі ўклад у беларускую графіку, гумар, сатыру.

Адночы ў мяне не атрымліваўся малюнак, і мастацкі рэдактар Рыгор Пятровіч Грамыка параіў звярнуцца па дапамогу да Волкава. Анатоль Валянцінавіч прагледзеў усе варыянты, зрабіў слушныя заўвагі і сказаў: «Не хвалюйся, тут ёсць станоўчая дынаміка! Усё атрымаецца».

Зараз я, член Беларускага саюза мастакоў, успамінаю гэта з добрай усмешкай, асабліва калі чую што-небудзь падобнае ў эканамістаў...

Віктар Шматаў

З Віктарам Фёдаравічам я пазнаёміўся ў далёкім 1969 годзе ў Віцебску, куды ён прыехаў на абарону дыпламаў на мастацка-графічны факультэт Віцебскага педінстытута. Мастацтвазнавец, кандыдат навук, аўтар кнігі «Беларуская сатырычная графіка (1945–1970 гг.)».

22. Кароткае апавяданне, надзвычай запатрабаванае ў гумарыстычным выданні.

23. «Справаздача» пісьменніка. 24. «Генштаб» выдання.

Яму расказалі, што ёсць студэнт-выпускнік, які захапляецца карыкатурай, малюе шаржы на выкладчыкаў і навучэнцаў. Майстар знайшоў мяне ў інтэрнаце, мы пазнаёміліся. Ён прагледзеў мае малюнкi, карыкатуры, шаржы і параіў супрацоўнічаць з часопісам «Вожык».

Потым, калі пасля службы ў арміі я працаваў на Полацкім хімкамінаце інжынерам па эстэтыцы, мы неяк сустрэліся ў Наваполацку. В. Шматаў нагадаў, што ў Мінску мяне чакае «Вожык».

Я звольніўся з працы і ў кастрычніку 1973 года перабраўся ў сталіцу. Тады мой старэйшы брат Сяргей вучыўся ў аспірантуры ў Інстытуце фізікі Акадэміі навук. Мне пашанцавала «прыжыцца» ў пакой ў інтэрнаце. Адзін з маладых навукоўцаў жаніўся, яго ложка стаў свабодны. Хлопцы-аспіранты жартавалі: «Да фізікаў далучыўся лірык».

Дом друку і рэдакцыя «Вожыка» знаходзіліся якраз насупраць інтэрната, мне было вельмі зручна туды забягаць.

У мастацкім калектыве часопіса плённа працавалі ветэраны карыкатуры: Анатоль Волкаў, Мікалай Гурло, Сяргей Раманаў, Валянцін Ціхановіч, Рыгор Грамыка, Аскольд Чуркін. Шчыравалі маладыя мастакі: Сяргей Волкаў, Леанард Чурко, Яўген Бусел, Віктар Шматаў і іншыя.

Доўгі час В. Шматаў працаваў дырэктарам Музея старабеларускай культуры Акадэміі навук. Даследаваў і аналізаваў спадчыну Францыска Скарыны, вывучаў сучасную сатырычную графіку, экслібрыс. Не забываў і часопіс «Вожык»: прысутнічаў на тэматычных нарадах, прапаноўваў цікавыя тэмы для малюнкаў. Пры сустрэчы заўсёды цікавіўся, як ідуць справы, што новага.

Пасля чарнобыльскай трагедыі Віктар Фёдаравіч арганізаваў экспедыцыі ў адселеныя вёскі зоны, ратаваў унікальныя помнікі народнай культуры. Усе экспанаты захоўваюцца ў Музеі старабеларускай культуры. Акрамя гэтага, шмат карцін прывяжці тэме наступстваў чарнобыльскай катастрофы на Палессі.

Увогуле я лічу Віктара Фёдаравіча хросным бацькам. Гэты чалавек істотна паўплываў на мой мастацкі лёс, дапамог вызначыцца ў творчасці.

Ён напісаў прадмову да майго зборніка карыкатур «Сярдзіты аловак», які пабачыў свет у Бібліятэцы «Вожыка» ў 1985 годзе. Пазней мне пашанцавала: я зрабіў шарж і на самога Віктара Фёдаравіча Шматава.

Рыгор Грамыка

У 1973 годзе я пачаў супрацоўнічаць з часопісам «Вожык», мастацкім рэдактарам тады быў Рыгор Пятровіч Грамыка, удзельнік Вялікай Айчыннай вайны, франтавік. Да вайны паспеў скончыць Віцебскі мастацкі тэхнікум. Ён быў не толькі выдатным мастаком-карыкатурыстам, але і сапраўдным настаўнікам для маладых аўтараў. Добразычліва адносіўся да іх, дапамагаў, даваў слушыя парады. Заўсёды падказваў, як лепш раскрыць тэму малюнка, які выкарыстаць колер... Часцяком здаралася рабіць некалькі варыянтаў, пакуль мастацкі рэдактар прыме работу канчаткова.

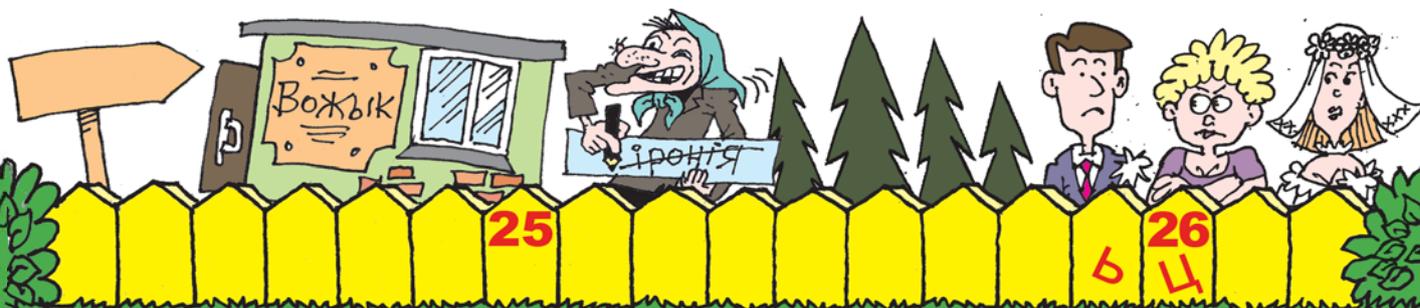

Два разы на месяц у рэдакцыі абавязкова адбывалася тэматычная нарада. На ёй абмяркоўваліся тэмы для малюнкаў у наступны нумар. Збіраліся мастакі, пісьменнікі, журналісты – усе тыя, хто любіў жарты і мог прапанаваць цікавую тэму для карыкатуры. Прыходзілі і «тэмачы», якія не ўмелі маляваць, але валодалі пачуццём гумару, заўважалі істотныя дэталі, вобразы, сітуацыі. На такіх нарадах было цікава слухаць, як хто бачыць рэчаіснасць. Здаралася, што тэма ўсім падабалася і прысутныя смяяліся, жартавалі, але разумелі, што яна не ўкладваецца ў ідэалагічны канон і даводзілася адхіляць. Больш цікавую і актуальную тэму вынісілі на вокладку часопіса, яе малявалі вядучыя мастакі.

Кожны прафесіянал меў уласны почырк – і па малюнку адразу можна было сказаць, хто яго аўтар. Увогуле, падчас супрацоўніцтва з «Вожыкам» я пазнаёміўся з многімі таленавітымі, цікавымі мастакамі, пісьменнікамі, журналістамі...

У друк «Вожык» прымаў вельмі строгі тэхнічны рэдактар вытворчага цэха. У прызначаныя дні трэба было здаць малюнкi роўна да 11.00, ні хвілінай пазней! Малявалі тады толькі на паперы, выкарыстоўвалі акварэль, гуаш, туш. Аднойчы мастацкі рэдактар Рыгор Грамыка ў апошнія хвіліны перад здачай выправіў малюнак аднаго мастака і, каб хутчэй падсохлі фарбы, запаліў запалку, пачаў грэць паперу са зваротнага боку. У гэты момант хтосьці адцягнуў яго ўвагу, рука з запалкай на хвіліну затрымалася і... малюнак пачаў гарэць. Колькі было потым смеху і жартаў! Маўляў, ледзьве не згінуў вялікі «шэдэўр», варта яго абавязкова рэстаўрыраваць. Рыгор Пятровіч смяяўся разам з усімі, абяцаў выправіць становішча і раіў не хвалявацца: усё будзе добра!..

Сяброўскія шаржы Зіновія Паўлюскага, Міколы Пргеля, Анатоля Волкава. Працяг на стар. 14.

25. Некаторыя блытаюць яе з іроніяй. 26. Папулярны герой гумарыстычна-сатырычных твораў. Як зяць за парог, ... за пірог (прыказка).

Міхась МІРАНОВІЧ

Лёля БАГДАНОВІЧ

МАІМ ЛЮБЫМ
ВОЖЫКАЎЦАМ

Віншую шчыра, дружа «Вожык»,
Цябе з чарговым юбілеем!
Ты – мой найпершы дапаможнік,
Настаўнік, сябар і надзея.

Увагі вартыя заўсёды
Радочак кожны і старонка.
І хоць калючага ты роду,
Ды гумар часта вельмі тонкі.

Юлія Францаўна шчыруе
Над тэкстамі і ўдзень, і ўночы.
Пятровіч Саша намалюе
Карыкатуру – дзень рагочаш.

Ужо няма ў камандзе слыннай
Паўла Саковіча – да слёз...
Рабілі зборнік калектыўны –
Не жарт! – «З усмешкай і ўсур'ёз».

«Калючык» – для дзяцей зарадка:
Там вершы, казкі і загадкі.
Былі... Старонкі скарацілі.
Зусім дарэмна так зрабілі.

Ды не згасеае весялосць!
Часопіс гэдзінам на злосць,
Хоць і не ў цераме, а свеціць
Усмешкай ў цесным кабінцеце.

Дык з юбілеем, любы дружа!
Ты – малады, прыгожы, дужы.
Няма на свеце лепшых лекаў,
Чым пазітыў для чалавека.

У нашай сям'і «Вожык» ведалі ці не з самага яго нараджэння – з той пары, калі ён быў яшчэ агітплакатам «Раздавім фашысцкую гадзіну!» З ім быў знаёмы мой бацька, Канстанцін Сцяпанавіч, які 16-гадовым хлапчуком збег у партызаны і ваяваў у атрадзе кулямётчыкам. А таксама рэдагаваў атрадны баявы лісток, што часта вісеў у зямлянцы побач з папярэднікам «Вожыка».

Пасля вайны бацька, працуючы на паэтычнай Ушачыне, заўсёды выпісваў «Вожык». Пасля яго выпісваць «калючыка» пачаў і я, раблю гэта ўсё жыццё.

У 1972 годзе, калі быў студэнтам Львоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Івана Франка, паспрабаваў адаслаць некалькі літаратурных спроб пра ў Мінск: спачатку – у «ЛіМ», пасля – у «Вожык». І якая ж была радасць, як я насіўся па ўніверсітэце з часопіснай старонкай, дзе дробным шрыфтам надрукавалі маё прозвішча! І як потым, атрымаўшы першы ганарар (нешта, як памятаецца, каля рубля), мы ўсёй групай «абмывалі» яго (падтрымаўшы сумай, у некалькі разоў большай) у кафэ «Чэрвона рута».

З таго часу маё прозвішча пачало з'яўляцца на калючых старонках. Дарэчы, трэба б перагледзець архіў і згадаць дакладна тую дату, бо неўзабаве надыдзе 50-гадовы юбілей майго супрацоўніцтва з «Вожыкам».

Спачатку ў часопісе друкаваліся радкі «Бесталковага слоўніка», нешта накшталт:

Адна нага тут, другая там – нявопытны сапёр.

Недакурак – стары певень, які ўжо не цікавіцца курамі.

Папоўна – заклік да таго, хто налівае.

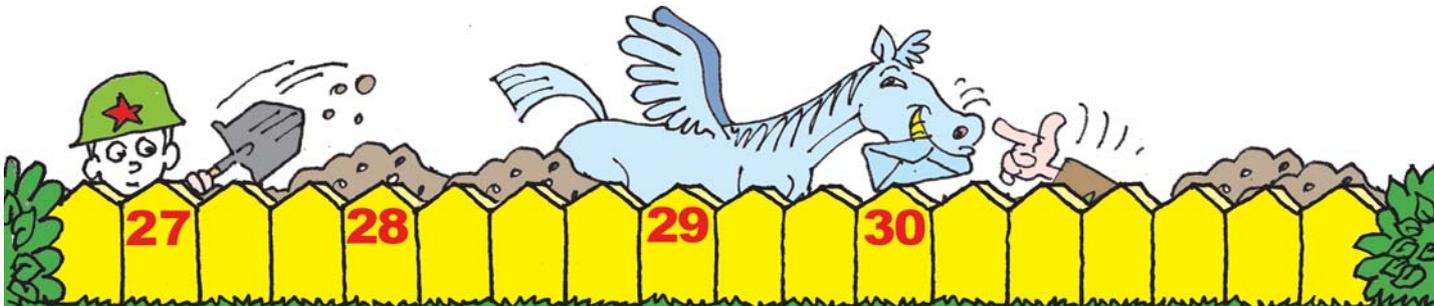
Затым гэта былі «Аднастрофікі», «Дыстрофікі», «Мімаходзькі»... Нарэшце на старонках «Вожыка» пачалі з'яўляцца і мае «Міранізмы». За іх у 2003 годзе я быў уганараваны прэміяй імя Кандрата Крапівы за творы сатыры і гумару. У адказ на прызнанне мяне вожыкаўскім лаўрэатам я напісаў:

Часопісу «Вожык»

*Я да цябе
Шукаў свой ключык
І зарадкі,
Браце колкі,
Таму,
Што між тваіх калючак
Ёсць і мае
Дзве-тры іголки!..*

Прэмію прысудзілі завочна, ведаючы мяне толькі па лістах у рэдакцыю. І вось на яе ўручэнні я змог пабачыць на ўласныя вочы і пазнаёміцца з маімі кумірамі – рэдакцыяй часопіса.

Галоўны рэдактар – Алесь Письмянко...

27. Месца, дзе баязліўца куля страчае, а смелага – мінае. Быў добра вядомы «раздавілаўцам». 28. Крылаты конь, якога мараць зацугляць творцы. 29. Падняць на ... 30. Часты персанаж фельетонаў, баек, карыкатур.

Яго намеснік – Анатоль Зэкаў. З ім у нас адбылася эпиграмная дуэль...

Неаднойчы я ездзіў на творчыя сустрэчы на Аршаншчыну, у Барань, на радзіму аднаго з галоўных рэдактараў «Вожыка» Уладзіміра Корбана, з ураджэнцам Оршы Паўлам Саковічам, а таксама з Рыгорам Яўсеевым.

На верш Паўла Саковіча напісаў сяброўскую пародыю:

Душа і галава

Яна не просіць есці, піць,
Аднак у кожнага бывае:
Душа то раптам забаліць,
А то чамусьці заспявае.

Павел Саковіч

Чаму, рабяткі,
Так бывае,
Чаму над намі
Доля кліць:
Як звечара
Душа спявае –
Дык зранку
Галава баліць?..

Прачытаў я гэтую пародыю Саковічу – той усміхнуўся, але неяк не весела. А потым кажа:

– Я ж гэты верш аднаму духоўнаму часопісу абяцаў!.. – І дадаў напаяўжартам-напаясур'ёзна: – Як жа яго цяпер, пасля такой пародыі, набожным вернікам прапаноўваць?..

У рэдакцыі часопіса, куды я заўсёды забягаў падчас рэгулярных вытворчых камандзіровак у Мінск, меў цікавыя сустрэчы з супрацоўнікамі Паўлам Саковічам, Віктарам Гардзеям і Казімірам Камейшам, а таксама з Яўгенам Хвалеям, які часта зазіраў у «Вожык».

Новы галоўны рэдактар Уладзімір Саламаха неяк нават запрасіў на вожыкаўскую планёрку, дзе абмяркоўваўся чарговы нумар часопіса з маімі вершамі.

З Уладзісём Цвятковым, як высветлілася, мы, акрамя гумару, з'яўляліся фанатамі навуковай фантастыкі. З Казімірам Камейшам у свой час амаль перасякаліся ў Львове: ён неяк заходзіў у госці да маіх суседзяў, калі я там здымаў кватэру...

Згадаю адзін з выпадкаў у рэдакцыі «Вожыка».

Зазірнуў у літаратурны аддзел. Пагутарыў з тамашнімі насельнікамі: Саковічам, Камейшам і Гардзеям. Да апошняга зайшоў знаёмы. Гардзеі выйшаў з ім на хвілінку, а затым вярнуўся і пачаў апранацца.

– Ты куды? – запытаўся Саковіч.

– Ды пайду карыкатуру пачытаю, – адказаў той і, падміргнуўшы, пакінуў кабінет.

– Вельмі ж не зачытвайся! – параіў услед Камейша. – Бо заўтра на работу!..

І хлопцы зарагаталі ўслед.

– Як гэта, – пытаюся, – чытаць карыкатуру? Мабыць, выраз з нейкай гумарэскі?

– Ды пакуль што не, – тлумачыць Камейша. – Ён меў на ўвазе, што трэба паведаміць галоўнаму: пайшоў чытаць карэктурку...

(Камейша, напэўна, уставиць гэты эпізод у свае літаратурныя згадкі. Але і я запісаў яго на правах жывого сведкі. Не кожны ж дзень на тваіх вачах нараджаецца літаратурны анекдот!..)

З «Вожыкам» звязана і маё ўступленне ў пісьменніцкі саюз... Пра гэта я згадаў у сваіх апошніх кнігах.

А ў шуфлядзе пісьмовага стала ляжыць пасведчанне пазаштатнага супрацоўніка «Вожыка», якое я іншы раз дастаю і з гонарам паказваю ўнукам.

Хаця зараз у камандзіроўкі ў Мінск ужо не езджу, але калі бываю ў сталіцы, не магу не зазірнуць да

зямячкі – цяперашняга галоўнага рэдактара «Вожыка» Юліі Зарэцкай, да галоўнага мастака Аляксандра Каршакевіча, да прыгожых і прыветных дзяўчат рэдакцыі.

Часопіс не прапусціў ні адну з адзінаццаці выдадзеных мною кніжак: пра кожную згадаў добрым словам на сваіх старонках.

За 80 гадоў існавання «Вожык» таўсцеў і худзеў, выходзіў часцей і радзей, але ўвесь гэты час ён ёсць. А такіх яго пабрацімаў, як усесаюзнага «Крокодила», украінскага «Перца», польскіх «Szpilki» і многіх іншых ужо, на жаль, няма на гумарыстычнай мапе... Дык жыві і далей і радуй нас смехам, калючы браце!..

Ніна ГАЛІНОЎСКАЯ

Кроч па краіне, дружа Вожык!
Прыемны тупат тваіх ножак.
Хай гумар, жарты і сатыра
Паўсюль гучаць званчэй і шырай,

І будзе зноў «Калючык» твой –
Любімы нашаю дзятвой.
Таўсцей, тыражна размнажайся,
Шчыпай, калючкамі кусайся.

З днём нараджэння,
днём з'яўлення!
Сустрэч чакаю з нецярпеннем.

Працяг на стар. 16.

31. Вядомы беларускі класік, які ніколі не цураўся гумару і сатыры. У 1972 годзе ў Бібліятэцы «Вожыка» выйшла яго кніга «Вечарынка». **32.** Бацька літаратурнага твора. **33.** Архіў усіх нумароў часопіса «Вожык» за 80 гадоў, які захоўваецца ў рэдакцыі.

Міхась ПАЗНЯКОЎ

Было гэта ў 1986 годзе. Адпачываючы летам у бацькоў (яны пераехалі да таго часу на пастаяннае месца жыхарства ў вёску Ямнае – маміну радзіму, што недалёка ад Быхава), я завітаў аднаго разу да роднага брата, які жыў у тагачасным аграгарадку. Паглядзелі гаспадарку, сад-агарод, зайшлі ў дом. Затым той, ведаючы пра маё супрацоўніцтва з прэсай, павёў да суседзяў. Там жыла шматдзетная сям'я. Бацькі і васьмёра дзяцей туліліся ў невяліччай трохпакаёвацы. Гаспадары паскардзіліся не толькі на цеснату, але і на тое, што дамок стары, дах, латаны-пералатаны, працякае, касметычны рамонт не дапамагае, а з капітальным кіраўніцтва гаспадаркі не спяшаецца. Нібы дзеля пацвярджэння іх слоў, за вокнамі шугануў дождж. Муж з жонкай замітусіліся, расстаўляючы па кватэры вёдры, тазікі, каструлі. І пацурчэла вада са столі, расплыліся вільготныя плямы над нашымі галавамі.

Калі дождж суняўся, брат паказаў мне і вялікі, нядаўна ўзведзены дом для дырэктара гаспадаркі, пакуль яшчэ не заселены.

Вядома, для яго будаўніцтва былі выкарыстаны саўгасныя будматэрыялы. Да таго ж, у дырэктара мелася на дваіх з жонкай неблагая прасторная хата.

Вярнуўшыся ў Мінск, я напісаў фельетон, раскажаўшы чытачам часопіса «Вожык», як ямніцкія дзеці вывучаюць музычную граматы пад акампанемент даджу, не выходзячы з хаты. І як апаздзіруе ім дырэктар саўгаса...

І пачалося. Ліст з выдання ЦК КПБ пайшоў на рэагаванне ў Быхаўскі райкам партыі. Была створана аўтарытэтная камісія, якая вывучала сітуацыю. Факты, выкладзеныя ў фельетоне, цалкам пацвердзіліся. І – не паверыце! – справядлівасць перамагла. Неўзабаве вялікая сям'я рабочых саўгаса перасялілася ў новы дом, які будаваўся для начальніка. У старым дамку распачаўся капітальны рамонт. Дырэктар атрымаў вымову...

Калі наступным летам я прыехаў да бацькоў, то вяскоўцы сустракалі мяне як героя. Многія падыходзілі са сваімі бедамі. Некаторыя нават прасілі балаціравацца кандыдатам у дэпутаты на іх участку. Вось якую сілу мела праўдзівае і трапнае друкаванае слова...

Працяг спецвыпуску
«Вожыкаўцы згадваюць...» чытайце
ў наступных нумарах часопіса!
На № 8 за 2021 год можна
падпісацца ў любым паштовым
аддзяленні да 27 ліпеня.
Да сустрэчы!

Не праваронь!

Адказы на чайнворд «Вожыку – 80!» (стар. 4–7, 10–15)

1. Агітплакат. 2. Тэма. 3. Афарызм. 4. Мастак. 5. Крапіва. 6. Аркуш.
7. Шарж. 8. Жук. 9. Кракадзіл. 10. Лоб. 11. Бібліятэка. 12. Аўтограф.
13. Фельетон. 14. Назад. 15. Дыялог. 16. Гумар. 17. Рэч. 18. Чавускі.
19. Іголкатэрапія. 20. Язык. 21. Карыкатура. 22. Анекдот. 23. Твор.
24. Рэдакцыя. 25. Яхіднасць. 26. Цешча. 27. Акоп. 28. Пегас. 29. Смех.
30. Хабарнік. 31. Купала. 32. Аўтар. 33. Рэліквія.

16+

«Вожык» – грамадска-палітычны,
літаратурна-мастацкі часопіс

№ 7 (1594), 2021 год.
Выдаецца з ліпеня 1941 года.

Заснавальнікі:
Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь,
рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова
«Выдавецкі дом «Звязда».

Галоўны рэдактар
Юлія Францаўна ЗАРЭЦКАЯ.

Рэдакцыйная калегія:
Сяргей ВОЛКАЎ, Навум ГАЛЫБЯРОВІЧ,
Мікола ПІРГЕЛЬ, Юлія ЗАРЭЦКАЯ,
Міхась КАВАЛЁЎ, Казімір КАМЕЙША,
Алег КАРПОВІЧ, Міхась ПАЗНЯКОЎ, Уладзімір
САЛАМАХА, Васіль ТКАЧОЎ, Мікола ШАБОВІЧ.

Рэдакцыя: Аляксандр КАРШАКЕВІЧ,
Кацярына АКУЛІЧ (мастацкі аддзел),
Алена КЕДА (аддзел фельетонаў і пісьмаў),
Вераніка МАНДЗІК (аддзел літаратуры).

Адрас рэдакцыі
Юрыдычны адрас: Рэспубліка Беларусь,
220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10 а.
E-mail: info@vviazda.minsk.by.

Паштовы адрас: Рэспубліка Беларусь,
220034, г. Мінск, вул. Захарава, 19.
E-mail: a-vojik@yandex.by

Тэлефон галоўнага рэдактара,
аддзелаў фельетонаў і пісьмаў,
літаратуры, мастацкага – 244-92-37,
бухгалтэрыі – 311-17-16,
прыёмнай – 311-17-13 (тэл./факс).

Падпісныя індэксы:
74844 – індывідуальны, 01380 –
індывідуальны льготны, 748442 – ведамасны,
01381 – ведамасны льготны.

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку
масавай інфармацыі № 520 ад 10.12.2012,
выдадзенае Міністэрствам інфармацыі
Рэспублікі Беларусь.

Выдавец
Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова
«Выдавецкі дом «Звязда»
Дырэктар – галоўны рэдактар
Аляксандр Мікалаевіч КАРЛЮКЕВІЧ

Камп'ютарная вёрстка: Святлана ТАРГОНСКАЯ
Стыльрэдактар: Наталія СВЯТЛОВА

Падпісана да друку 13.07.2021.
Фармат 60 x 84 1/8. Афсетны друк.
Папера афсетная. Ум. друк. арк. 1,86.
Ул.-выд. арк. 2,90. Тыраж 476 экз. Заказ

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства
«БудМедыяПраект». ЛП № 02330/71
ад 23.01.2014, вул. В. Харужай, 13/61,
220123, Мінск, Рэспубліка Беларусь.

Матэрыялы не рэцэнзуюцца і не вяртаюцца, прымаюцца
толькі ў электронным выглядзе. Перадрукоўваючы
матэрыял, трэба абавязкова спасылкацца на «Вожык».
Аўтары публікацый нясуць адказнасць за падбор
і дакладнасць фактаў. Рэдакцыя можа друкаваць
матэрыялы, не падзяляючы пазіцыю і думку аўтараў.

© Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь, 2021
© РВУ «Выдавецкі дом «Звязда», 2021

Юбілейная ОДА «Вожыку»

Выдатны густ, лагодны тон,
Хаця суровая натура.
Зайжды надзённы фельетон,
Да месца і карыкатура.

Яго пазнаюць лёгка ў «твар»
У хаце і кватэры кожнай.
Сягоння «Вожык» — юбіляр,
Ды з ім вітайся асцярожна!

Падыме жуліка на смех,
А сябру дапаможа шчыра.
Не ўмесяцца ў вялізны мех
Ягоны гумар і сатыра.

Абойма самых едкіх слоў
Мацней ад вогненых зарадаў.
Калісьці ён граміў, калоў,
Давіў насмерць фашысцкіх гадаў.

Без галавы, без рук, без ног
Тупыя Гітлера ваякі
На скрыжаванні ста дарог
Ляглі не за панюх табакі.

Жаночы энк на ўвесь Берлін —
Пісулька выпала з канверта:
«Ляжу пад зарывам калін,
О, не хвалойся, фрау Герта!»

Бандыт, што бразнуўся на дол,
Датумкаў у пяску-суглінку:
— Асінавы не горшы кол
За партызанскую дубінку.

Біў у набат агітплакат,
Наўсцяж шумелі глуха сонны.
Славуты Крапіва Кандрат
Сатыры быў як бацька хросны.

Зямля, збалелая ад ран,
Пад клятвай помсты не прапала.
У бой смяротны партызан
Гукалі Колас і Купала.

Праўдзівы голас землякоў
Пачула нават Камароўка.
Вялі праз вогнішчы радкоў
Лужанін, Чорны, Танк і Броўка.

Усё адно што «хайль», што «зіг»
Адсечаным фашысцкім лапам.
Вось так закончыўся «бліцкрыг» —
У логава сваё «бліцдрапам»!

Узяўшы, бы касу ў касьбу,
Стыло рабочае за вожга,
Далей прадоўжыў барацьбу
Цяпер ужо часопіс «Вожык».

Пасляваенны цяжкі год:
Руіны, печышчы, разруха.
Жытоў і бульбы недарод
Ды між людзей пануе скруха.

І наш герой у час такі,
Змагар па духу і прыванні,
Прышоў на жніўныя такі,
Падняўся і на рыштаванні.

Там вырас трактарны гігант,
Дзе рос гігант аўтамабільны.
Хоць «Вожык» зняў
чырвоны бант, —
Быў па-салдацку дужа пільны.

Вайны сціраліся сляды.
Спраўляюць зноўку наваселлі.
З руін паўсталі гарады,
У вёсках бухаюць вяселлі.

Наследнік славы баявой
Быў у працоўных справах першым
І людзям падымаў настрой
Вясёлым досціпам і вершам.

Баіца смеху бракароб,
Не церпіць кепікаў зазнайка.
Хлусу цяляюць трапна ў лоб
Прыпеўка вострая і байка.

Калі дабро хто праглядзеў,
Бярэ жыўцом і ноччу пострах,
Які нягоднік не сядзеў
У «Вожыка» на голках вострых!

Каб мець і хлеб, і мёду скрыль,
Гані з дарогі верхагляда!
Астрэйка, Панчанка ды Брыль —
Вось вам сатырыкаў пляеда!

Гады высока праплылі
Між розных звад і крыватолкаў.
Якія мастакі былі —
Красільнікаў, Мінаеў, Волкаў!

Малюнкі помнім іх, аднак,
Як ні глядзі на рэчы хітра,
Калі відочны ў працы смак,
Тады ярчэйшая палітра.

Пацвердзіць гэта Правасуд,
Спытайце тое ў Сіпакова:
І прайдзісветаў, і аблуд
Жывое лекавала слова.

Усіх не палічыць імён,
Хто і цяпер павагі варты,
Бо любы нам з далёкіх дзён
Іх творы, досціпы і жарты.

Сур'ёзны лекар — не хахмач,
Таму і поспех красамойны.
«Глядзі, як піша наш чытач!» —
Дэвіз у «Вожыка» галойны.

О, колькі добрых, мудрых спраў —
З такою заручыўся доляй,
Багата ворагаў прыдбай,
Але сяброў намнога болей.

Вунь знакаміты «Кракадзіл» —
Расіі грозны алгатар.
Вунь слаўны «Перац», поўны сіл,
Сатыры і смяшын аматар.

Няма ўсё ж «Вожыку» цаны
За смех здаровы і гаючы —
Такі звычайны і зямны,
Такі лагодны і калючы.

І дзёгаць зведаў, і ялей,
Ды не мяняў свой шлях абраны.
Мы твой адзначым юбілей,
Любімы наш і наважаны.

Ты ж упрыгожвай вітражы
Ды, прачытайшы гэту оду,
Сумленнем, праўдаю служы
Сваёй Айчыне і народу.

Віктар ГАРДЗЕЙ.

«Вожык», № 7, 2006 г.
Мастацкае афармленне Сяргея ВОЛКАВА.

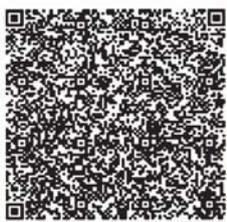
Бывае, што і варона спявае (бел.).

Калі
свінні
паляцяць
(англ.).

Говорят -
кур доят,
а коровы
яйца несут
(рус.).

Калі ў курэй вырастуць зубы (франц.).

Падпішыся на «Вожык»!

Не выходзячы з дома
праз сэрвіс «Інтэрнэт-
падпіска» на сайце
[www.belpost.by!](http://www.belpost.by)

Ва ўсіх
аддзяленнях
паштовай сувязі
Рэспублікі
Беларусь!

У магазінах
і павільёнах
РУП «Белсаюз-
друк»!

На тэрміналах
РУП «Белпошта»!

Нашы індэксы:

ІНДЫВІДУАЛЬНЫ – 74844,

ІНДЫВІДУАЛЬНЫ ЛЬГОТНЫ

(для жыхароў сельскай мясцовасці:
райцэнтры і населеныя пункты раёнаў) –
01380;

ВЕДАМАСНЫ – 748442,

ВЕДАМАСНЫ ЛЬГОТНЫ

(для ўстаноў Міністэрства культуры,
Міністэрства адукацыі) – **01381.**

